

ERHVERVSJURA

Loven om ejerskab til data er uklar

PRIVATLIV: Hvem ejer oplysninger på internettet om personer: Den, som data omhandler, eller den, som har lagt data på nettet? Ejerskabet er uklart, hvilket bl.a. skyldes, at den nuværende lovgivning trænger til at blive opdateret til den digitale tidsalder.

LARS BO LANGSTED
professor,
Aalborg Universitet

finans@finans.dk

I **Middelalderen** kunne man risikere at blive anbragt i oublietten, et fangehul, hvor tanken var, at man skulle glemmes. I det gamle Rom kunne forrædere og andre idømmes "glemselens straf", og mange har i Dogepaladset i Venedig set den overmalede plet efter portrættet af den 55. doge Marion Faliero, der også blev dømt til glemsel.

Det at blive glemt er med andre ord historisk set noget af det værste, der kunne overgå en. I visse totalitære regimer har man endvidere haft for vane at omskrive historien, så den passede i den siddende despots verdensbillede, og selv i vore dages oplyste samfund findes der nypuritanske fortalere for, at man skal ændre eksisterende film, tegneserier, romaner og andet, hvis indhold ikke harmonerer med det, som vi i dag anser som passende og korrekt omtale af andre eller gengivelser af opførsel.

I **informationssamfundet** taler vi imidlertid i stedet om »retten til at blive glemt«. Om behovet for, at alle mulige og umulige oplysninger om en selv ikke ligger og "flyder" i cyberspace til evig tid.

Man kunne ellers tro, at mængden af oplysninger via internettet om snart sagt alle verdens borgere er så ufatteligt stor, at oplysningerne om en selv ville drukne i de store tals lov, men sådan er det ikke. Det har søgemaskiner som Google, Yahoo, Bing, DuckDuckGo, og hvad de nu hedder alle sammen, nemlig løst for os. Ved hjælp af robotter afsøger de alle nettets kringelkroge, samler oplysningerne og indekserer dem, så man ved søgning på f.eks. et navn får et mindre eller større antal hits til hjemmesider og sociale medier, hvor man er omtalt.

I løbet af få sekunder kan enhver således se tilgængelige oplysninger om en hvilken som helst anden person, virksomhed, offentlig myndighed eller hvad det nu måtte være.

Det er vigtigt for os, at historien ikke bliver ændret, og at enhver frit kan søge information og kan ytre sig, men det er også vigtigt at værne om det privatliv, vi alle fortsat ønsker at have, herunder muligheden for at forhindre, at alle "fortidens synder" bliver liggende fremme kun et klik væk,

uanset om de er 10, 15 eller 20 år gamle.

Vi skal også have chancen for at udvikle os og komme videre.

Denne konflikt mellem retten til et privatliv og retten til frit at kunne søge information, der er korrekt og uredigeret, er blevet uhyre central og ikke mindre vanskelig. I 2014 traf EU-Domstolen afgørelse i en sag mellem den spanske filial af Google og en spansk borger, der ønskede at få slettet Googles link til en 18 år gammel annonce i en spansk avis, hvor man kunne læse, at hans hus var sat på tvangsauktion. Baggrunden for tvangsauktionen var gæld til det offentlige.

Som mange husker, traf domstolen afgørelse om, at Google var forpligtet til at fjerne linket til artiklen – en såkaldt "afnotering".

Afgørelsen er blevet udlagt således, at borgerne i EU nu har »retten til at blive glemt« på nettet, men det er en sandhed med væsentlige modifikationer. Domstolens afgørelse vedrørte således alene en søgemaskine, nemlig Google, og ikke den oprindelige artikel, der fortsat vil kunne findes. Enten ved at søge på avisens hjemmeside eller ved at søge på Google eller andre søgemaskiner på andre søgeord end mandens navn. Afgørelsen gjorde det således alene vanskeligere at finde oplysningen om mandens tvangsauktion, men bestemt ikke umuligt.

I en særdeles interessant artikel i det seneste nummer af tidsskriftet Juristen har professor Sten Schaumburg-Müller fra Syddansk Universitet og professor Søren Sandfeld Jakobsen fra Aalborg Universitet behandlet ikke blot Google-dommen fra EU-Domstolen, men tilige reguleringen i dansk ret om muligheden for at blive "glemt" på originalhjemmesiden, hvis denne tilhører en avis, et tv-selskab eller andet medie.

Om selve dommen fremhæver de, at domstolen helt undlader at begrunde, hvorfor den i denne sag mener, at retten til persondatabeskyttelse og privatlivsfred »i princippet går forud« for informations- og ytringsfriheden. Tværtimod, påpeger forfatterne, er udgangspunktet i EU-retten, at disse grundlæggende rettigheder er sidestillede og i alle tilfælde skal underkastes en konkret vurdering, som det da også er sket i en lang række andre afgørelser fra EU-Domstolen.

Vedrørende dansk rets muligheder behandler de dels en lov, hvis eksistens jeg åbent må indrømme, jeg ikke kendte, før jeg læste artiklen, nemlig mediedatabaseloven. Her deler jeg imidlertid uvidenhed med en del medier, for der er åbenbart mange medier, der ikke har anmeldt deres databaser til Datatilsynet, og derfor er de som udgangspunkt omfattet af den betydeligt strengere persondatalov.

Begge love er imidlertid fra før internettets rigtige gennembrud og trænger ifølge forfatterne til en gennemgribende modernisering bl.a. i lyset af den teknologiske og informationsmæssige udvikling.

Ny er imidlertid en regel i de presseetiske reglers punkt B.8, der i 2013 fik følgende ordlyd:

»Meddelelser offentliggjort i digitale medier vil ofte være tilgængelige længe efter, at de er publiceret. Efter anmodning til mediet kan tilgængeligheden af sådanne tidligere offentliggjorte, følsomme eller private oplysninger hindres, i det omfang det er muligt og skønnes rimeligt«.

I **Dansk Journalistforbunds** guide til de presseetiske regler hedder det bl.a., at dette punkt kan finde anvendelse, når folk ønsker at få fjernet gamle oplysninger, som giver dem vanskeligheder. Hverken ordet "rimeligt" eller ordet "vanskeligheder" er specielt præcise, men Pressenævnet, som træffer afgørelse i sager vedrørende de presseetiske regler, har indtil nu behandlet ca. 30 sager, hvor folk og virksomheder har klaget over, at et medie har nægtet at anonymisere eller fjerne oplysninger om dem.

I kun to sager har klagerne fået medhold, og i begge tilfælde var det tale om, at mediet havde brudt de presseetiske regler, allerede da den originale artikel blev bragt.

Det mest betænkelige og det mest indgribende i forhold til ytrings- og informationsfriheden er naturligvis fjernelse af artiklen på nettet.

Der er således ingen afgørelser fra nævnet, hvor folk har fået medhold i, at oplysninger, der var korrekte og loyalt opsatte i artikler, der ikke var behæftet med fejl fra begyndelsen, skulle ændres eller fjernes.

Selvom artiklen nok er tung, juridisk læsning, indeholder den mange interessante iagttagelser og dilemmaer. Således fremhæves tydeligt de forskellige "redigeringsmuligheder" af oprindelige artikler fra det "mindst indgribende", nemlig afnoteringen fra en søgemaskine som i Google-sagen, over afindeksering i den oprindelige database/hjemmeside, således at ingen søgemaskiner kan finde den, og til supplerende noteringer i tilknytning til artiklen om senere ændringer i de forhold, der – korrekt – er beskrevet i den oprindelige artikel, f.eks. at et konkursdekret senere er blevet ophævet.

Det mest betænkelige og det mest indgribende i forhold til ytrings- og informationsfriheden er naturligvis fjernelse af artiklen på nettet eller – set i et historisk perspektiv og i undertegnedes optik – det endnu værre: at gå ind og redigere i teksten i en oprindelig artikel. Så er man tæt på historieforfalskning.

Helt grundlæggende kan man spørge, hvem der har ret til data på nettet – er det personen, som dataene vedrører, eller er det de virksomheder og myndigheder, der har indsamlet og behandlet dataene?

Hvis sidstnævnte er sket lovligt, kunne det svare til, at en fotograf har taget et billede af en person på et frit tilgængeligt sted. Offentliggørelse af billedet kan i helt særlige tilfælde være strafbar, men ingen vil betvivle, at det er fotografen, der "ejer" billedet med det motiv, det nu engang har.

Parallellen er ikke fuldstændig, og det er der så at sige ingen paralleller fra den analoge til den digitale verden, der er. Derfor er det så vigtigt, at lovreguleringen tilpasses den digitale virkelighed, og at de retsanvendende myndigheder "tænker digitalt", men samtidig bevarer begge ben på jorden.

Persondatabeskyttelse og privatlivsfred er i EU-retten sidestillet med informations- og ytringsfriheden. Foto: Polfoto